

**AZ ÓVODÁK EGÉSZSÉGÜGYI FELÜGYELETE, AZ
ORVOS ÉS A VÉDŐNŐ MUNKÁJÁNAK
JOGSZABÁLYI HÁTTERE ÉS GYAKORLATI
FELADATAI**

Készítette: Zsifkóné Herjavec Anikó

2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról

Az Országgyűlés felismerte, hogy az egészségügyi alapellátás az egészségügyi ellátás alapvető fontosságú része az egészségfejlesztés. A betegségek megelőzése, felismerése és gyógyítása alapvető nemzeti érdek, valamint, hogy a gyógyítás olyan közügy, amelyben mind az államnak, mind az önkormányzatnak mind a gyógyító orvosnak és a megelőzést végző védőnőnek meghatározó szerepe és felelősség jut. Törvényeket alkotott, mely az óvodák egészségügyi felügyeletére is kiterjed.

Az ÓVODA- EGÉSZSÉGTANA meghatározó

Az intézmény helyes megtervezése, a gyermekek közvetlen környezetének kialakítása az óvónők munkájának szerves részét képezi.

Ebből kell kiindulni, mely kiterjed:

1. Az épület és a berendezések egészségügyi követelményeinek betartására

(az óvodák telkére, udvarára, helyiségekre, megvilágításra, szellőztetésre, fűtésre, az óvoda berendezéseire)

2. Gondozásra

- Az óvodai beszoktatásra
- Az óvodások testápolására
- A helyes öltöztetésre

- A testi nevelés, mozgás, levegőzés, edzés megfelelő biztosítása

3. Az óvodai életrend egészségügyére

Ezek megszervezése és lebonyolítása során is érvényesülnie kell bizonyos egészségügyi követelményeknek.

Ez kiterjed :

- A napirend megtervezésére
- Az óvodai játékok egészségügyi követelményeire
- Az óvoda és a család közös feladataira

Jogszabályi hátterek az egészségügyi felügyeletről, ellátásról

Az orvos, védőnői szolgálat feladatait jelenleg is hatályos 49/2004. (U. 21) ESZCSM. rendelete a területi védőnői ellátásról a 26/1997. (IX.3) NM. rendelete az iskola – egészségügyi ellátásról szóló jogszabály határozza meg.

A munkáltatói jogkörrel a község / város önkormányzat rendelkezik. A szakmai felügyelet az illetékes ÁNTSZ Kistérségi Intézet kistérségi orvosa, vezető védőnője látja el.

Az iskolai (óvodai) egészségügyi ellátást (26/1997.NMSZ) rendelet írja elő, mely rögzíti az óvodai-iskolai-orvosi rendelő alapfelszereléseit, az óvoda orvosa által elvégzendő gyermek egészségügyi feladatokat, továbbá a védőnő által önállóan ellátandó tennivalókat. Ezáltal az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe.

AZ ORVOS -VÉDŐNŐ MUNKÁJA A NEVELÉSI -OKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése-rendeletileg – kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, a szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A kompetencia alapú óvodai nevelésben az egészségügyi szakszolgálat jelentős egészségfejlesztő szerepet tölt be.

Az orvos által ellátandó egészségügyi feladatok az óvodai részre:

- A gyerekek egészségi állapotának vizsgálata, követése
- Az óvodákban történő felvétel előtti orvosi vizsgálat
- A gyermekről ötéves korában külön jogszabály szerinti „fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére” megszervezésű orvosi adatlap kiállítása
- Szülőknek tanácsadás egészségnevelésben, egészségügyi felvilágosításban
- Felkérésre egészségügyi kérdésekben szakértőként közreműködik a nevelőtestület munkájában
- A gyermekek egészségügyi ellátását az orvos és a védőnő a nevelési-oktatási intézményvezetőjével egyeztetett rend szerint végzi.
- Az óvodás korú gyermekek orvos által való vizsgálata járvány és a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló miniszteri rendelet szerinti fertőző betegség esetén.

Ennek keretében:

- a) Teljes fizikális vizsgálata
- b) Kórelőzmény és családi anamnézis ismételt felvétele, az anamnézis alapján veszélyeztetett gyerekek kiszűrése, szakorvosi ellátásra irányítása. Az orvos a törvényes képviselő részére az orvosi vizsgálat eredményéről leletet ad.

- c) A krónikus beteg, fogyatékos gyerekek háziorvossal egyeztetett fokozott ellenőrzése kiemelt gondozása, szakrendelések, gondozóintézetek igénybevételével..Ezen gyermekek egészségesek között történő integrált oktatása esetén orvosi vélemény adása.
- d) Védőoltás és azzal kapcsolatos tennivalók végzése.

Az orvos munkáját még segíti az általános egészségügyi asszisztens a beteg gyerekek vizsgálatánál, gondoskodik a szükséges anyagok, eszközök tisztántartásáról és beszerzéséről. Asszisztál az orvos tevékenységéhez. Informálja a beteg gyermek szüleit, hiteles és etikus kommunikációt folytat. Foglalkozik a beteg és a család mentálhigiéniájával. Elsősegélynyújtást végez. Egészségmegőrzési, egészségfejlesztési, egészségnevelési, prevenció feladatokat lát el.

A házi orvos, házi gyermekorvos a gyermekvédelmi jelzőrendszer részeként jelzi a gyermek veszélyeztetettségét a család és gyermekjóléti szolgálatnak, valamint a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott esetekben hatósági eljárást kezdeményez.

A védőnő által ellátandó egészségügyi feladatok az óvoda részére

26/1997 (IX.3.) NM. rendelet alapján az óvoda egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok:

- testi fejlődés (súly, hossz, mellkőrfogat)
- pszichomotoros, mentális szociális fejlődés
- érzékszervek működése (látásélesség, színlátás, hallás)
- mozgásszervek szűrése (lúdtalp, gerincelváltozások)
- golyvaszűrés
- vérnyomásmérés
- pajzsmirigy tapintásos vizsgálata

A 76/ 2004.(VIII.19.)E.SZ.CS.M. Rendelet alapján az óvodai szűrővizsgálat a következőképpen módosult

Az együttműködésnek több módszer beépül az óvodai nevelés mindennapi programjába, így a védőnői látogatások alkalmával a szomatikus fejlődés ellenőrzése, az egészségfejlesztő alapképességek regisztrálására, a közegészségügyi helyzet ellenőrzésére, a védőoltások lebonyolítására. Megjegyzendő, hogy a védőnői munkakörbe rendeletileg nem tartozik a rendszeres óvodalátogatás, bár ez megnehezíti a védőnő-óvónő közötti nevelői kapcsolatot (pl: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének nyomon követését).

A csoportvezető óvodapedagógus és a védőnőkapcsolatát megerősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: fejlődési lapok, anamnézis – feljegyzések áttanulmányozása az egészségre (szociokulturális helyzetre), vonatkozó adatok cseréje. Higiéniai témakörökön belül előadások tartása az óvodákban szülőknek, gyerekeknek a védőnő részéről. Ezenkívül a gyerekeknek a gondozással kapcsolatos ismeretek bemutatása átadása pl: A fogmosás menetének bemutatása. Demonstráló eszközök használata pl: műanyag fogsor, fogkefe. Kézmosás szakszerű bemutatása.

Az óvodában kötelezően végzendő szűrővizsgálat megszűnt, ezt felváltotta a gyermekek évenkénti kötelező státusz vizsgálata.

A 3. 4. 5. 6. évet betöltött gyermekek egyéni szűrésen vesznek részt orvosi és védőnői szűrés alatt az orvosi rendelőben és a védőnői tanácsadóban.

A védőnői szűrővizsgálatnak és eredményeinek tartalma áll: szülői kérdőívből, adatlapból a fejlődési szint megítéléséhez, az iskolai felkészítés elősegítésére, a területi védőnő által szolgáltatott adatokkal.

Megmaradt az óvodában a tisztasági vizsgálat a védőnő részéről, és az óvodával való együttműködés, problémás esetek megbeszélése stb.

Tisztasági vizsgálat évente 3 alkalommal kötelező, illetve szükség szerint.

A gyermekek személyi higiéniájának ellenőrzése, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása.

Johann Béla Országos Epidemiológiai Központ 2. módszertani levele „A tetvesség elleni védekezésben ajánlása szerint”.

Minden egészségügyi, szociális és oktatási dolgozó, aki az elvégzett vizsgálatok során tetvesség fennállását észleli, vagy arról hivatásának gyakorlása közben tudomást szerez, köteles annak megszüntetéséről haladéktalanul gondoskodni. Amennyiben ezt a tetvesség mértéke, jellege vagy bármi más ok miatt hatáskörében biztosítani nem tudja, köteles az esetről a területileg illetékes kistérségi intézetnek jelentést tenni.

Az intézmény (óvoda) kötelessége a kezelések elvégzéséhez szükséges tetűirtószer (óvodai) kezelésére kizárólag a tetűirtó hajszesz alkalmas, amely a bedörzsölést követően néhány perc alatt megszáradva egyidejű tetű és serkeölő hatást biztosít. Ezért feltétlenül gondoskodni kell arról, hogy minden intézmény a fejtetvesség kezelésére alkalmas tetűirtó hajszesz – készlettel rendelkezzen, amelynek mennyiségét az előző években tapasztalt tetvességi arányhoz viszonyítva lehet meghatározni.

Miután a fejtetű a bedörzsöléssel történő kezeléstől rövid idő alatt elpusztul (10 perc) és a serkék is eltávolíthatók, ezért a gyermekközösségből történő kitiltásának közegészségügyi indoka vagy jogi alapja nincs.

A tetvesnek talált gyermeket, illetve közösséget a védőnő két héten belül ismételt ellenőrizni köteles. Erről a kezelt gyermek szüleit tájékoztatni kell.

A szülők feladata:

A törvény 73. & 2, bekezdése értelmében: Az emberi test felszínén, felhámjában és a szőrzetben élősködő ízeltlábúak irtása a ruhanemű fertőtlenítése az érintett személy, illetve törvényes képviselője feladata.

Leghatékonyabb tényező tehát a szülői gondoskodás. A szülői tevékenység hatékonyságát kívánja elősegíteni „A fejtetű és fejben” című összeállítás. Ez a tanév kezdetekor a szülő részére átadandó vagy ennek felhasználásával, a helyi szükségletnek megfelelően, a megyei tisztifőorvos által kiadott összefoglalót kel biztosítani, amely a szülő számára a kezelés lehetőségéről is tájékoztatást ad, annak érdekében, hogy a vizsgálatot és tetvesség esetén a kezelést a család összes tagjára kiterjeszthesse.

Amennyiben a szülő iránti kötelezettségét nem teljesíti vagy az általa elvégzett kezelés eredménytelennek bizonyult és a gyermek az ismételt vizsgálat alkalmával is tetves, a közösségben kell kezelni.

Az óvoda – egészségügyi, házi orvosi, házi gyermekorvosi, egyéb szakorvosi, körzeti védőnői, Gyermekjóléti szolgálatnak, Pedagógiai szolgálatnak – népegészségügyi feladatkörükben – a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalai a gyermekek és tanulók egészségvédelme érdekében együttműködnek és az e feladat ellátásához szükséges adatokról egymást tájékoztatják.

26 /1997 (IX.3) NM rendelethez melléklet

- A Gyermekjóléti szolgálatok a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek zökkenőmentes óvodai nevelése érdekében dolgoznak együtt.
- A Pedagógiai Szakszolgálatnak együttműködésével kiemelten kezelik a gyerekek preventív megsegítését. Óvodai gyógytestneveléseken diagnosztizált elváltozásnak javítása , korrigálása,gyenge izomcsoportok erősítése, tartásjavítás történik
- A logopédusok azért dolgoznak, hogy mire a gyermek iskolába kerül tisztán ejtse, jól artikulálja a hangokat.

Befejezés

2015. évi CXXIII. Törvény alapján az egészségügyi alapellátásról

Az óvoda – egészségügyi ellátás személyes és közösségi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése, korai felismerése, valamint az egészségfejlesztés céljából.